

POT SPOMINOV IN TOVARIŠTVA

Poravnajmo naš dolg

S predstavitvijo idejnega projekta Poti spominov in tovarštva v letu 1972 je bila nakazana in sprejeta rešitev glede uresničitve dolgoletnih želja delovnih ljudi in občanov Ljubljane, pa tudi širše slovenske javnosti, da se ohrani trasa žice, ki je med vojno obdajala Ljubljano.

Pot spominov in tovarštva je z manjšimi odmiki načrtovana po trasi bodoče žice, s katero je okupator februarja 1942 v dolžini 34 km obdal Ljubljano, da bi jo, kot središče narodnoosvobodilnega boja, ločil od ostalega slovenskega ozemlja, narodnoosvobodilni boj pa zatrl. Tega cilja okupator, kljub pomoči domačih izdajalcev, ni nikoli dosegel. Prebivalci mesta Ljubljana – heroja so neustrašno vztrajali in nadaljevali že začeti boj, vse do nepozabnega 9. maja 1945.

Da bi bodočim rodovom ohranili traso žice kar najizvirneje in čim bolj nazorno, kot spomin na trde pogoje narodnoosvobodilnega boja v Ljubljani, katerega sestavni del je bil tudi boj z žico in s tem dali priznanje prebivalcem junaškega mesta ter počastili padle v narodnoosvobodilnem boju, je bil po trasi žice leta 1957 organiziran prvi pohod »Ob žici okupirane Ljubljane«. Pohod je postal vsakoletna tradicionalna množična manifestacija ob dnevu osvoboditve Ljubljane. Na desetanjih 26. pohodih je prehodilo del poti, kjer je bila med vojno bodeča žica, več kot milijon udeležencev. Ta množica udeležencev leto za letom sprejema in priznava Poti spominov in tovarštva kot svojstven spomenik borbeni Ljubljani.

Z željo, da bi ostala trasa žice vidna, so delavci ljubljanskih delovnih organizacij leta 1961 na trasi žice postavili 102 spominska kamna, ob mestnih vpadnicah pa 6 spomenikov.

Odbor za izgradnjo, urejanje in vzdrževanje Poti spominov in tovarštva je bil ustanovljen leta 1974. Odbor je pripravil predlog družbenega dogovora o gradnji, urejanju in vzdrževanju Poti spominov in tovarštva, ki je bil po široki, javni in demokratični razpravi sprejet in podpisan v letu 1977. Hkrati so bili sprejeti tudi drugi potrebni normativni akti za uresničitev idejnega projekta.

Delavci TOZD, DO in DS, samoupravne interesne skupnosti in družbeno politične skupnosti Ljubljane so se s samoupravnim sporazumom obvezali, da bodo v letih 1977–1981 za gradnjo Poti spominov in tovarštva združili petdeset milijonov din, kolikor je bila predračunska vrednost projekta v letu 1977.

Prva dela po projektu so opravljale mladinske delovne brigade in ljubljanska mladina na dnevnih delovnih akcijah. Intenzivneje je gradnja stekla v letu 1978, ko so začela redno pritekati sredstva po samoupravnih sporazumih. Določena dela ali odseki so bili zaupani tudi za to usposobljenim delovnim organizacijam.

Leta 1981 je 6636 mladincev ljubljanskih srednjih šol in občinskih konferenc ZSMS, mladincev in starešin JLA, gojencev in vzgojiteljev izobraževalnega centra RSNZ, učencev gradbene tehnične šole z vzgojitelji ter delavcev ljubljanskih organizacij združenega dela opravilo 39.782 ur prostovoljnega dela v vrednosti tri milijone dinarjev. ... V letih 1977–1981 je bilo od načrtovanih 50

milijonov dinarjev 48.739.940,70 dinarjev, porabljenih pa 46.079.428,70 dinarjev. S temi sredstvi in prostovoljnim delom mladine in delavcev ljubljanskih organizacij združenega dela je bilo zgrajeno 15.381 m Poti spominov in tovarštva.

Investicijska vrednost projekta je znatno narasla. V letu 1977 nihče ni računal na tolikšne podražitve gradbenega materiala in storitev v gradbeništvu, na tolikšno stopnjo inflacije, nastali pa so še nepredvideni stroški, kot plačilo prispevka za spremembo namembnosti zemljišč (pot deloma poteka po kmetijskem zemljišču), geodetske storitve, razne odškodnine, izdelava delnih načrtov in vpisovanje novih stanj v zemljiško knjigo.

Veliko težav je s pridobivanjem zemljišč, kar je za občino še dodatno finančno breme. Le-te morajo v letu 1982 za odkup zemljišč zagotoviti 9.483.000 dinarjev.

Po izračunih bi potrebovali za dokončanje Poti še 124.444.410 dinarjev, s tem da se sredstva, predvidena za leti 1983 in 1984, valorizirajo za uradno zagotovljeno stopnjo rasti cen gradbenih storitev.

Da bi lahko do leta 1985 dokončali Poti spominov in tovarštva in je kot spomenik narodnoosvobodilnega boja Ljubljane – mesta heroja ob 40. obletnici osvoboditve v celoti predali v uporabo prebivalcem Ljubljane, je bil sprejet in podpisan dogovor o spremembah in dopolnitvah družbenega dogovora o izgradnji, urejanju in vzdrževanju Poti spominov in tovarštva. Hkrati poteka akcija za podpisovanje samoupravnih sporazumov za združevanje sredstev.

V letu 1982 je potrebno zbrati 40.352.874 dinarjev, pri čemer naj bi delavci ljubljanskih organizacij združenega dela združevali po 200 dinarjev letno.

Podpisovanje samoupravnih sporazumov ne poteka tako, kot bi želeli in od dejavnosti naprednih in zavednih subjektivnih sil je odvisno, da se akcija pospeši in s tem zagotovi uresničitev predvidenega in načrtovanga programa gradnje v letu 1982.

Odločitev odbora, da bo Poti zgrajena do leta 1985 in ob 40-letnici osvoboditve kot svojstven spomenik narodnoosvobodilnega boja predana prebivalcem Ljubljane v uporabo je dobila najširšo politično podporo. S tem bo poravnana naš dolg, otvoritev pa bo tudi najlepši prispevek k jubileju. Odbor je prepričan, da bodo delovni ljudje v TOZD, LO in DS, tako kot doslej, zavestno sprejeli svoje obveznosti in pristopili k samoupravnemu sporazumu za združevanje sredstev, da bodo plitlični, samoupravni in upravni subjekti hitrejši in uspešnejši v reševanju že znanih in novih, še nepredvidenih težav ter da bomo vsi skupaj enotni in vztrajni zgradili Poti v predvidenem roku in tako z novo zmago praznovali 40. obletnico osvoboditve mesta.

Samoupravni sporazum o združevanju sredstev v občini Ljubljana Vič-Rudnik za izgradnjo Poti spominov in tovarštva je podpisalo oziroma je k njemu pristopilo 76 TOZD ali 42,2 odstotka vseh TOZD v občini.

NAŠA SKUPNA VARNOST V PROMETU

Za varnejšo šolarjevo pot

Začelo se je novo šolsko leto in prav je, da spregovorimo nekaj besed o dolžnosti vseh, ki so odgovorni za prometno vzgojo naših najmlajših.

Nesreče na naših cestah nenehno naraščajo. Vsaka otroška smrt globoko odjekne v vseh nas. Prav mi se ob tem sprašujemo, zakaj se je moralo to zgoditi, ali res nismo sposobni vzgojiti previdnejših in strpnejših voznikov, boljše ureditev cest, zadostno poučevanje otrok itd. Ob teh ugibanjih, kdo je kriv, pa se vseh vzrokov pravzaprav niti ne zavedamo.

Starši ne pomislimo, kolikokrat smo v prisotnosti otrok izsiljevali, izzivali nesrečo s prehitevanjem kolone in skakali na cestišče tik pred vozilo, da je vozniku komaj uspelo še pravočasno ustaviti in še bi lahko naštevati.

Vprašali bi se lahko dalje, ali smo posvetili v nenehnem hitenju in stiski s časom le eno samo urico resnični načrti prometni vzgoji otrok na cesti. Ali smo mu kdaj dali možnost, da se je v našem spremstvu otrok sam odločil za prečkanje ali pa smo v naglici pogledali na cesto in potegnili otroka nazaj, ne da bi vedel, še manj pa da bi razumel, zakaj prav na tem mestu ni v danem trenutku. Prav prečkanje ceste zahteva največ otroških žrtev, saj večina naših otrok pešači ves čas osnovnega šolanja. Ta naloga vsem odgovornim za prometno vzgojo je dolžnost, da jih za pešca v prvi vrsti usposobimo.

Starši so prvi, ki otroka usmerjajo in vzgajajo na njegovi življenjski poti in tudi prvi, ki ga učijo korakov v promet.

Poleg staršev so za prometno vzgojo otrok v prvi vrsti odgovorni učitelji. Učitelji so lahko na področju prometne vzgoje v nepogrešljivo pomoč staršem, ki sami pogosto ne morejo ali tudi ne znajo pravilno pripraviti otroka za promet.

vozniki
motornih
vozil,
ne
dopustite,
da bi
ugasnilo
komaj
začeto
življenje
pod
vašim
vozilom!

Roditeljski sestanek pa je priložnost spregovoriti tudi o otrokovi varnosti in pomagati staršem najti najbolj varno pot v šolo.

Za varnost otrok v prometu so nepogrešljiva svetlejša oblačila in svetlobno odsevni predmeti. Za deževne dni, ko je vidljivost na cesti močno zmanjšana za otroke so v tem času primerne pelerine in vetrovke v rumeni ali drugačni svetlejši vidni barvi.

Svetlobno odsevne nalepke, okrasek, trakovi, rumena rutica in pelerine so potemtakem pripomoček za varnost naših otrok na cesti.

V prvih dneh šole skrbijo za varnost otrok na nekaterih prehodih za pešce delavci milice in člani narodne zaščite. Pred šolami imajo pionirsko službo pa skrbijo za prometno varnost tudi pionirji prometniki.

Boljše sodelovanje folkloristov

Na Dobrovi se je 2. septembra zbrala na prvi letošnji dogovor o vajah in nastopih tamkajšnja folklorna skupina. Beseda je tekla o pripravi prireditve v zadnjih dneh oktobra, s katero naj bi dobili potrebni denar za dopolnitev starejših noš. Menili so se tudi o tesnejšem sodelovanju s folklornimi skupinami iz Horjula (na sliki), Polhovega Gradca, Kozarij in Viča. Vseh pet skupin naj bi v naslednjih mesecih pripravilo program za celovečerne nastope. Prav gotovo si vse skupine želijo pogostejših predstavitev javnosti, saj so še vse preveč vezane na krajevne prireditve. Zato bi bilo prav, da bi take folklorne skupine pogostejše povabili k sodelovanju ljubljanske zveze kulturnih organizacij in ljubljanske turistične zveze. Prav pa bi bilo, da bi o delu teh in drugih ljubljanskih folklornih skupin tudi pogostejše poročal ljubljanski območni radio GLAS LJUBLJANE, ki oddaja program vsak dan od 11. do 19. ure (razen nedelje) na ultrakratkih valovih 102,4 megaherca.

ŠKUD

Temelj kulturne vzgoje v usmerjenem izobraževanju

Ko so se na pobudo Zveze kulturnih organizacij Ljubljana Vič Rudnik ustanovila v letu 1980/81 šolska kulturna društva tudi na tistih šolah in zavodih, kjer ta dejavnost še ni zaživela – si kronist sploh ni mogel predstavljati, kako veliki rezultati bodo doseženi že v najkrajšem času. Samo v tistih krožkih, ki svoje delo potrjujejo na javnih prireditvah v organizaciji ZKO, je sodelovalo 2686 pionirjev, nastopilo pa jih je 1589. Že pri bežnem pregledu analize, ki jo je sestavila ZKO, je ugotovljivo, da od 7662 otrok, ki so vključeni v redno osnovno šolanje (ZKO je poslala vprašalnike tudi na podružnične šole, pa je dobila poročilo samo iz šole Rob, kjer deluje desetčlanski pevski zbor) sodeluje v kulturnih krožkih 3970 ali 52% vseh šoloobveznih otrok: 155 igralcev, 175 recitatorjev, 214 lutkarjev, 205 literatov in novinarjev, 387 plesalcev (folklore, baleta, ritmičnih plesov); 492 osmošolcev se je seznanjalo z družabnim plesom, 110 je zabeležilo

nih fotografov in filmarjev, največ pionirjev poje v pevskih zborih in to kar 1489, na šolah si pridobiva znanje iz instrumentalne dejavnosti 151 glasbeno nadarjenih otrok, razmeroma velik odstotek (3%) jih sodeluje v likovnem krožku – 281 (na COŠ Dobrova sodeluje v likovnem krožku 50 pionirjev), zelo malo (1,2%) pa jih sodeluje v knjižničarskem krožku 93 (od tega je 28 mladih knjižničarjev iz OŠ Bičevje). Na prvi pogled bi lahko ugotovili, da se najbolj zanima za kulturne dejavnosti mladina z OŠ Preserje, kjer se jih s to dejavnostjo seznanja 94% z 11 mentorji, pa Velike Lašče kjer je mentorjev tudi 11, odstotek pa je kar 99%, ali pa Zavod za slepo in slabovidno mladino, kjer je odstotek kar 197,7%, mentorjev pa je 15, vendarle je treba upoštevati, da so ti podatki relativni, kajti nekateri pionirji sodelujejo v več krožkih; v Zavodu za slabovidno mladino se vzgojitelji zavedajo velikega vzgojnega pomena kulturnih dejavnosti, ki usposablja ustvarjalnega in vsestransko razgledanega mladega človeka, zato vsak gojenec sodeluje vsaj v dveh krožkih. Tudi število pedagogov je spodbudno: 156 mentorjev za kulturne dejavnosti je zelo veliko, vendar pa je seveda velika razlika, če redno deluje 12 pedagogov na šoli s 1000 ali pa 300 učenci. Pri tem ima veliko vlogo tudi izobraževanje. ZKO Ljubljana Vič Rudnik se sicer povezuje s strokovnimi sodelavci, ki imajo na rednih delovnih sestankih mentorjev predavanja – res pa je, da mentorji premalo koristijo izvrstno pripravljene seminarje v organizaciji republiške ZKO. (Letos se je z viškega področja udeležil samo 1 pedagog od 156). Permanentno izobraževanje pa je temelj vsake kulturne vzgoje. Kljub temu so dosežki zelo veliki: 25 izvodov glasil je izšlo za I. RAZSTAVO GLASIL v letošnjem letu: Odmevi, Plamen, Iskrice, Šerčerjev rod, Glas mladih, Blagajka, Bobri, Naš polet, Mladi ogenj, Mladi glas, Lešniki in Naša misel; sodelovanje v VVZ in KS in OZD je steklo (o posameznih dosežkih bomo poročali drugič). Opozorimo naj le na to, da utegne postati

sodelovanje občinske ZPM in ZKO temelj vsebinske poglobitve dela kulturnih krožkov s posebno pobudo ZPM, da bi v letošnjem letu mladi likovniki, literati, fotografi in filmarji sodelovali v MEDNARODNEM LETU STAREJŠIH LJUDI in svoja ustvarjalna razmišljanja pod geslom »Dajmo življenje letom« strnili v zaokrožen program, s katerim bi nastopili v Domovih starejših občanov 8. marca. Posebej spodbudno utegne biti tudi sodelovanje na JPI, ki so letos v znamenju Dela. »Kakšna bo moja šola v letu 2200«, »Najstarejša knjiga v domačem kraju«, zbiranje slovenske folklorne pripovedi – to so samo tri od številnih privlačnih pobud. JASNA ŠKRINJAR

